

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sınır Ticaretinin Düzenlenmesine İlişkin Kanun Teklifi gerekçesi ile sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Maliki Ejder ARVAS

Van Milletvekili

2.- Fethullah ERBAŞ	Van Milletvekili
3.- Fetullah GÜLTEPE	Van Milletvekili
4.- Mustafa BAYRAM	Van Milletvekili
5.- Hüseyin ÇELİK	Van Milletvekili
6.- Ayhan ÇEVİK	Van Milletvekili
7.- Süleyman ÇELEBİ	Mardin Milletvekili
8.- Evliya PARLAK	Hakkari Milletvekili
9.- Mecit PİRÜZBEYOĞLU	Hakkari Milletvekili
10.- M.Salih YILDIRIM	Şırnak Milletvekili
11.- Ali GÜNER	İğdır Milletvekili
12.- M.Niyazi YANMAZ	Şanlıurfa Milletvekili
13.- Ahmet KARAVAR	Şanlıurfa Milletvekili
14.- E.Cenap GÜLPINAR	Şanlıurfa Milletvekili
15.-Bülent ARINÇ	Manisa Milletvekili
16.- Hakkı TÖRE	Hakkari Milletvekili

17.- M.Said DEĞER

18.- Mehmet YALÇINKAYA

19.- M.Salim ENSARİOĞLU

20.- Mehmet GÜNEŞ

21.- A.Veli SEYDA

22.- Metin KALKAN

23.- Mustafa GEÇER

24.- Yahya AKMAN

25.- M.Zeki ÇELİK

26.- Saffet KAYA

27.- Hakkı Oğuz AYKUT

28.- Nidai SEVEN

29.- Evren BULUT

30.- Zülfikar İZOL

31.- Nurettin AKTAŞ

32.- Yaşar ERYILMAZ

33.- Ali COŞKUN

34.- İrfan GÜNDÜZ

35.- Nevzat YALÇINTAŞ

36.- Mehmet ÖZYOL

37.- Tevhit KARAKAYA

38.- İsmail KAHRAMAN

Şırnak Milletvekili

Şanlıurfa Milletvekili

Diyarbakır Milletvekili

Şanlıurfa Milletvekili

Şırnak Milletvekili

Hatay Milletvekili

Hatay Milletvekili

Şanlıurfa Milletvekili

Ankara Milletvekili

Ardahan Milletvekili

Hatay Milletvekili

Ağrı Milletvekili

Edirne Milletvekili

Şanlıurfa Milletvekili

Gaziantep Milletvekili

Ağrı Milletvekili

İstanbul Milletvekili

İstanbul Milletvekili

İstanbul Milletvekili

Adıyaman Milletvekili

Erzincan Milletvekili

İstanbul Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Doğu ve Güneydoğu Bölgelerimizin ekonomik ve sosyal yapısı incelenir ise bölgede çalışan nüfusunun % 80 lik kesimi tarım ve hayvancılıkla uğraş vermektedir.Ancak hayvancılık son 10-20 yıl içerisinde gerek uygulanan yanlış politikalar gerekse bölgede cereyan eden terör olayları neticesinde bu gün bitme noktasına gelmiştir.Dolayısıyla bu sektörde yaşanan kriz insanların sektörden uzaklaşmasına ve yeni arayışlar içine girmesine neden olmuştur.Bu arayışlar içinde en çok tercih edileni kırsaldan kente göç olmuştur.Bölgede yaşanan göç olgusu işsizliğin daha da artmasına neden olmuştur.

Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde eski tarihlerden beri sınır ticareti de yapılmaktadır.Ancak bu ticaret 1983'lü yıllara kadar illegal yollardan yapılmıştır.1987 yılına gelindiğinde de sınır ticaretine konu olan malların kapsamı genişletilmiş iller itibariyle 45 - 60 kalem arasında ürünün ithalatına izin verilmiştir.Bu durum bölge halkının geçimini sağladığı Bugünkaynak haline gelmiş ve ülkemiz lehine bir faaliyet olmuştur.

1996 yılından itibaren çeşitli mazeretler öne sürülerek sınır ticaretinin kapsamı daraltılmıştır.Örneğin Van ilinde 45 kalem ürün bugün 4 kaleme indirilmiştir.Bu mazeretlerin en başın da vergi kaybına yol açtığı savıdır.Sınır ticareti nedeni ile yaklaşık 3 Milyar Dolarlık bir vergi kaybı olduğu zikredilmektedir.Ancak bu iddia yanlıştır.Söyle ki;İthalat ile sınır ticareti arasındaki vergi farkı % 20 dir.% 20 lik fark üzerinden 3 Milyar Dolarlık fark olması için sınır ticareti ile olan ithalatın 10 Milyar Dolar civarında olması gerekir.Oysa sınır ticaretinin en yoğun yapıldığı il olan Van'da bir yıl boyunca yapılan ithalat 55 Milyon Dolardır

Hazırlanan bu kanunda Bölgesel kalkınma anlayışı içinde,bölgenin kendine özgü ekonomik koşulları göz önüne alınarak,bir teşvik aracı bir devlet yardımı olarak değerlendirilen bir sınır ticareti yapılanması amacı güdülmektedir.Ve elbette ki ülkemizin menfaatlerinin ön planda tutulduğu diğer taraftan serbest piyasa kurallarının göz ardı edilmediği,dün olduğu gibi bu gün de olumlu katkılar sağlayacak sınır ticareti yapılanması amacı ile , bu kanun teklifi hazırlanarak Yüce Meclis'in takdir ve tasviplerine saygıyla arz olunur.

SINIR TİCARETİNİN DÜZENLENMESİNE İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

A M A Ç :

MADDE 1- Bu kanun amacı Türkiye'nin kara ve deniz sınırı olan devletlerle ve Türki Cumhuriyetleriyle yapacağı sınır ticaretini düzenlemektir.

K A P S A M :

MADDE 2- Türkiye'nin sınır kapılarında sınır komşusu ülkelerle ve Türki Cumhuriyetleri ile yapılacak sınır ticaretine uygulanacak esaslar bu kanun kapsamına girer.

T A N I M :

MADDE 3- Sınır Ticareti, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ihtiyaçlarını karşılamak üzere komşu ülke ve Türki Cumhuriyetleri ile karşılıklı olarak yaptıkları ticareti işlemlerdir.

SINIR TİCARETİNE KONU OLACAK EŞYA :

MADDE 4- Aşağıda belirtilen eşyalar dışında her türlü esya sınır ticatinin kapsamına dahildir.

Kapsama Girmeyen Eşya :

a-İhracatta:

1. İhracı muhtelif mevzuatla yasaklanmış esya.
2. İhracı belli bir merciinin iznine veya lisana bağlı esya.
3. İhracı destekleme ve fiyat ve fonuna tabi esya.

b-İthalatta:

1. İthalı yasaklanmış esya
2. Petrol ürünleri dışında ithali müsaadeye bağlı esya.

MADDE 5- Sınır ticareti ekli listede yer alan illerde ve karşılarında belirtilen sınır kapılarında yapılır.

MADDE 6- Sınır ticareti yapılacak iller ve gümrük kapılarının bu ticarete açılması veya kapatılması Dış Ticaret Müstesarlığı'nın koordinasyonunda, Milli Savunma, İçişleri ve Sanayi ve Sanayi Bakanlığı ile Gümrük Müstesarlığı 1 Temsilcilerinden müteşekkil bir komisyonun teklifi üzerine ilgili Devlet Bakanlığı'nca kararlaştırılır.

SINIR TİCARETİ BELGESİ:

MADDE 7- Sınır Ticareti yapılması için şekil ve esasları ilgili valiliklerce belirlenecek sınır ticareti belgesi alınması mecburidir Ekli listede yer alan illerde, Türk Ticaret Kanunu'na göre kurulmuş ve faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişilere değerlendirme kurulu tarafından sınır ticaret belgesi verilir. Valilik bu kanun 9.maddesinde söz konusu edilen değerlendirme kurulunun görüşünü almak suretiyle sınır ticareti belgesinin süreli veya süresiz iptali cihetine gidebilir.

İ H R A Z A T :

MADDE 8- İhraç edilen malın cins, miktar ve değerlerini gösterir bir listenin faturaları ile birlikte yetkilendirilmiş gümrük idarelerine ibrazı zorunludur. Gümrük İdareleri beyan ve belgelere dayanarak yapılan çıkışlarda gümrük varakası düzenler. Beyanname düzenlenirken borsa kotasyonuna dahil tarımsal ürün faturalarında borsa tescili ve borsa beyannamesi aranır.

İ T H A L A T :

MADDE 9- İthal işlemlerinde, Vali veya Vali Yardımcısı başkanlığında Gümrük İdare Amiri, İl Sanayi ve Ticaret Müdürü, İl Tarım Müdürü, Sanayi ve Ticaret Odası, Bulunduğu yerlerde Ticaret Borsası ile Valinin tayin edeceği bir kişiden müteşekkil toplam 7 üyeden oluşan değerlendirme kurulundan alınacak uygunluk belgesi aranır. Değerlendirme Kurulu, sınır ticaretine ilişkin ithal taleplerini bölge ihtiyaçlarını göz önüne alarak sonuçlandırır. Kurul oy birliği ile karar verir. Uygunluk Belgesinin geçerlilik süresi üç ay olup, bu süre hiç bir şekilde uzatılamaz.

Gerçek ve tüzel kişiler tarafından sınır ticareti yoluyla ayda 4 defadan fazla olmamak üzere her defasında 100.000 ABD doları karşılığı Türk Lirasını aşmayacak şekilde esya ithal edilebilir.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde ki illerin Ek-1 liste kapsamın-
da bulunan petrol ürünlerine ilişkin ihtiyaçları Enerji ve Tabii Kaynaklar
Bakanlığı'nın görüşü alınarak Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca tespit edilir.
Sınır Ticareti kapsamında petrol ürünleri ithalatı yapmaya yetkili kılan
illerin belirtilen petrol ürünleri ihtiyacına ilaveten,Doğu ve Güneydoğu
Anadolu Bölgelerindeki diğer illerin toplam petrol ürünleri ihtiyacı
Ek-2 listede yer alan illerin sayısına bölünmek suretiyle esit olarak
bu illere dağıtılır.

Sınır Ticareti kapsamında ithal edilen esya Doğu ve Güneydoğu
Anadolu Bölgelerinin dışına çıkarılamaz.Ancak Ek-3 listedeki ürünlerin
il ve bölgeler dışına çıkarılması serbesttir.

Sınır ticareti kapsamında ithal edilen eşyanın Doğu ve Güneydoğu
Bölgelerin de bulunan illerin dışına (ek-3 listedeki ürünler hariç)
çıkarıldığının tespiti halinde,gerçek ve tüzel kişiler adına düzenlenen
sınır ticareti belgesi ile daha önce verilmiş uygunluk belgeleri iptal
edilir ve yeni sınır ticareti belgesi verilmez.

MADDE 10- İlgili il valilerinin talebi üzerine mağaza ve depo açılması
ile açık pazar yerlerinin kurulması,bu kanunun 6.Maddesinde söz konusu
edilen komisyonun teklifi üzerine ilgili Devlet Bakanlığı'nca
kararlaştırılır.

MADDE 11- İlgili mevzuat gereğince ithalinde sağlık,standart ve kalite
kontrolü uygulanan maddelerin bu ticarete konu edilmesinde,kontrollerin
yapıldığına dair belge gümrükçe aranır.

V E R G İ :

MADDE 12- Sınır ticareti yoluyla ithal edilecek ürünlerden alınması
gereken vergi ve fonların %50'si,KDV nin tamamı tahsil edilir.

Gümrük İdarelerince petrol ürünleri için hesaplanacak vergilerin
matrahı ithal tarihlerinde geçerli olan petrol ürünlerinin fiyatlarına
göre belirlenen matrahtan az olamaz.

İthalatta standart kontrolüne tabi petrol ürünlerinin Türk
Standartları Enstitüsü (TSE) standartlarına uygunluğunun denetlenmesine
ilişkin tedbirler il valiliklerince alınır.TSE tarafından yapılan uygunluk
değerlendirmesinin olumsuz sonuçlanması halinde Gümrük İdarelerince
ithalata izin verilmez.

Gümrük İdarelerince tahsil edilen vergi ve fonlar tahsil tarihinden itibaren 10 gün içinde ilgili hesaba devredilir.

MADDE 13- Sınır ticaretinin uygulamalarına ilişkin sınır ticareti yapmaya yetkili illerin valileri ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının yetkililerinden oluşan "Sınır Ticareti Koordinasyon Kurulu"en geç üç ayda bir Dış Ticaret Müstesarının başkanlığında toplanır.

Y E T K İ :

MADDE 14- Bu kanun da yer alan hususlara ilişkin tebliğler çıkarmaya talimatlar vermeye,sınır ticareti yoluyla yapılacak ihracat ve ithalatın her aşamasında gerekli görülecek değişiklikleri yapmaya ve madde bazında sınırlayıcı önlemler almaya,özel ve zorunlu durumları inceleyip sonuçlandırmaya bu kanunun 6.Maddesinde sözü edilen Komisyonun teklifi üzerine ilgili Bakanlık karar verir.

O R T A K H Ü K Ü M L E R :

MADDE 15- Sınır ticaretine ilişkin işlemlerde gümrük İdarelerince düzenlenen gümrük tahakkuk varakasından başka belge aranmaz.Yapılacak ihracatta İhracatçı Birlikleri Genel sekreterliğine üyelik aranmaz.

İhracı ve ithali ilgili mevzuatla yasaklanmış ve ithali belli kurum ve kuruluşlara bırakılmış maddeler sınır ticaretine konu edilemez. İthalat Rejimi Kararı ve İhracat Rejimi Kararı diğer mevzuatla ithali ve ihracı izne bağlı olan maddelerin bu tür ticarete konu edilmesi ilgili mercilerin izniyle mümkündür.

MADDE 16- İthalatta ve ihracatta düzenlenen gümrük beyannamelerinin birer örneği gümrük idarelerince müteakip ayın ilk haftası içinde ilgili valiliğe ve Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığına gönderilir.

Valilik,ithalat ve ihracat işlemlerine ait istatistiki bilgileri gümrükte düzenlenen belgelere dayanarak takip eder ve aylık devreler halinde müsteşarlığa bildirir.

MADDE 17- Zirai ürünlerin ithalinde,ürünlerin ülkemizdeki hasat dönemi gözönüne alınarak üreticilerin menfaatleri doğrultusunda bu kanunda sözü edilen Değerlendirme Kurulu tarafından mevsim sınırlandırılması getirilebilir.

Bölge hayvancılığının önemi ve gelişmesinin sağlanması için canlı hayvan ithali sınır ticaretine konu edilemez.

MADDE 18- Bu Kanun da yer alamayan hususlarda Gümrük Kanunu ve Gümrük Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uygulanır.

MADDE 19- Sınır ticaretinin amacına uygun olarak yürütülmesi ve izlenmesi konusunda ilgili Valiler sorumludur.

YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN MEVZUAT :

MADDE 20- Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle daha önce ki kararnameler ve kararlar yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE : Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce verilmiş olan uygunluk belgelerinin süresi uzatılamaz.

MADDE 21- Bu kanun Resmi Gazete de yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 22- Bu kanunun hükümlerini Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın başlı bulunduğu Bakanlık tarafından yürütülür.

Ek-4

DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGELERİNDEKİ İLLERDE
DOLAŞIMINA İZİN VERİLEN MALLAR LİSTESİ

ÜRÜN ADI
MOTORİN
LPG (SIVLAŞTIRILMIŞ PETROL GAZI)
GAZYAĞI
FUEL-OİL
ASFALT

EK 1

Ek-2

**SINIR TİCARETİ YOLUYLA PETROL ÜRÜNLERİ İTHALATI YAPMAYA
YETKİLİ İLLER, GÜMRÜK KAPILARI VE ÜLKELERİ GÖSTERİR LİSTE**

İLİ	GÜMRÜK KAPISI	KARŞI ÜLKE
AĞRI	GÜRBULAK	İRAN
VAN	KAPIKÖY	İRAN
HAKKARİ	ESENDERE	İRAN
ARTVİN	SARP	GÜRCİSTAN
İĞDIR	DİLUCU	NAHÇIVAN
ARDAHAN	TÜRKGÖZÜ	GÜRCİSTAN
ŞIRNAK	HABUR	IRAK

Ek-3

SINIR TİCARETİ KAPSAMINDA İTHAL EDİLEN VE İL DIŞINA
ÇIKARILMASI SERBEST OLAN MALLARI GÖSTERİR LİSTE

HAM DERİ
HURDA ALUMİNYUM
HURDA BAKIR
HURDA DEMİR-ÇELİK
HURMA
PAMUK KÜSPESİ
KÖMÜR (Petrokok hariç)
YÜN
LAB (Lineer Alkil Benzen)
TOMRUK,KERESTE VE YAKMAYA MAHSUS AĞAÇLAR (Odun)
BAKLAGİLLER
KABUKLU YEMİŞ (Fıstık, ceviz vb.)
YAŞ SEBZE - MEYVE ve TURUNÇGİLLER
GÜBRE
KURŞUN
TAHILLAR

Ek-4

**AÇIK PAZAR YERLERİNDEN SINIR TİCARETİ APMAYA YETKİLİ KILINAN
İLLER, AÇIK PAZAR YERLERİ VE ÜLKELERİ GÖSTERİR LİSTE**

İLİ	AÇIK PAZAR YERİ	KARŞI ÜLKE
AĞRI	SARISU	İRAN
HAKKARİ	ESENDERE	İRAN
HAKKARİ	ŞEMDİNLİ-ÇATDÜZÜ	IRAK
VAN	KAPIKÖY	İRAN
VAN	BAŞKALE-GELİNCİK	İRAN
VAN	ÇALDIRAN-ÇİLLİ	İRAN

**SINIR TİCARETİ YAPMAYA YETKİLİ KILINAN İLLER,
GÜMRÜK KAPILARI VE ÜLKELERİ GÖSTERİR LİSTE**

İLİ	SINIR KAPISI	KARŞI ÜLKE
AĞRI	GÜRBULAK	İRAN
ARDAHAN	TÜRKGÖZÜ	GÜRCİSTAN
ARTVİN	SARP	GÜRCİSTAN
EDİRNE	KAPIKULE	BULGARİSTAN
G.ANTEP	KARKAMIŞ	SURİYE
HAKKARİ	ESENDERE	İRAN
HATAY	CİLVEGÖZÜ	SURİYE
IĞDIR	DİLUCU	NAHÇIVAN
KİLİS	ÖNCÜPINAR	SURİYE
MARDİN	NUSAYBİN ŞENYURT	SURİYE
Ş.URFA	AKÇAKALE	SURİYE
ŞIRNAK	HABUR	IRAK
VAN	KAPIKÖY	İRAN